

Legrokonszenvesebb köztük Majoros, a rajztanár, akiben bohém-szellem és fanyar bölcsesség olvad egységbe. Vica alakjában érzetelni tudja az író az ébredő démon rejtélyének végzetes vonzását, amely a tragédiát okozta, a forradalom szenvedélyeket felkavaró lázában. (Kár, hogy a tömegjelenetek úgy hatnak, mint rosszul betanított kórus.) Kevésbé indokolt és valószerű a jelenben zajló szerelem története. Az ügyész fáradt, csalódott ember, s az új vonzalom szinte csak két vetélytársának különös ösztönzésére ébred benne. Így aztán érezzük, hogy nem is lesz olyan nehéz lemondani a megkísértő szerelemről, s a ráadásként hirtelen nyélbeütődő új házasság még öreges happy end-del is jutalmazza a hőst és az olvasót.

Fehér Tibor regényét azzal az érzéssel csukjuk be, hogy a problémalátás, szerkesztőkészség és a sok helyütt felvillanó költőiség reményes ígéretek további fejlődésére az elmélyülés felé.

(Kovalovszky Miklós.)

Kallós Ede: *Nevek és napok.* (Vajna és Bokor.)

Ezt a könyvet Babits Mihály bizonyára szeretettel forgatta volna, vagy tán még inkább Kosztolányi Dezső. A szavak mögött rejtezkedő mult, történet, hagyomány, a sok ezernyi változás mondhatatlanul érdekelte őket, tán nem egyszer jobban, mint az etimológiákat bogozgató nyelvészet. Kallós Ede kötete pedig bőven ontja a keresztnevekhez fűződő magyarázatokat, azt a roppant művelődéstörténeti anyagot, ami egy-egy jámbornak tetsző keresztnév mögött megbúvik. A szófejtés minden bizonnyal a nyelvtudomány egyik legkedvesebb fejezete, valószínűleg detektívi munka. A kutató nyomán az olvasó is elkalandozik a vallástörténet, politika, néprajz, művelődéstörténet, nyelvi elemzések legkülönbözőbb területeire, hogy egyetlen keresztnév eredetét megfejtse. Mint minden emberiben, itt is az egész emberi történetre lelünk, annak minden változásával, kalandjával együtt; az egyik névben (*Gyula*) ősi magyar hagyomány emléke él, addig akad név (*Etelka*), amely irodalmi divatnak, a jó Dugonics hatásának köszöni eredetét, egyik nevünk német, a másik francia eredetre utal, amaz pogány hagyományokat tükröztet, ez a középkori kereszténységnek hálás. A nevekben is benne van a világtörténet, csak ki kell olvasni. Ezt a munkát vállalta Kallós Ede népszerűsítő, elevenen megírt munkája. Bizonyára sok olvasóra talál, meg is érdemli. Olyan pontos, mint egy lexikon és olyan érdekes, mint egy detektívregény.

(Ortutay Gyula.)

Kodolányi János: *Suomi.* (Turul.)

Íróink, művészeink európai érdeklődése különösen Adyék óta csaknem kizáróan Párizs felé fordult. Az első világháború után fellépő népi irány határozott nyugatellenessége azonban erősen megtépzta Párizs és

a bűvös nyugat glóriáját. A lélek és a mult vizsgálata és a történelmi realitások iránti érzék megélnékelése más tájak felé kezdte terelni a szemeket. Felfedeztük szomszédainkat s egyre többet törődtünk néprokonainkkal, közöttük elsősorban a finnekkal.

A véletlen ritka műve; hogy épp a népi írók egyik legnagyobb alakját, Kodolányi Jánost — amint maga mondja — már gyermekora óta valami csodálatos, érthetetlen érzelmi kapcsolat fűzte Finnországhoz. Mint pécsi kisdíák, finnül tanult, minden könyvet elolvasott, amit Suomiról írtak, képzelete folyton színezte, tarkázta s tette kíváncsiabbá előtte testvéreink földjét. Végre sikerült eljutnia az „álmországba“. Szorongással indult útnak, megtalálja-e, amit keres, de a valóság nem csalta meg semmiiben. Erről az örömről hozsannázik a *Suomi* című könyve, mely két külön megjelent finn tárgyú munkáját, a *Suomi, a csend országa* és a *Suomi titka* címűt foglalja egybe.

Műfaja szerint útleírás. De ennél sokkal több: közelebb visz Kodolányi megértéséhez, s egyúttal tükröt tart a mi szemünk elé is. Az író szenvedélyes közéleti hadakozásai idején gyakran hittük kuruckodónak, „csakazértis“ ellenzékinek. A *Suomi* elolvasása után megértjük: nem lehet másként. Aki mindazt szemével látta, fülével hallotta, amit ő látott és hallott az Ezertó országában, erkölcstelenül viselkednék, ha nem hirdetné ezt a magasabbrendű életformát, és nem lenné minden erejével azon, hogy a Duna—Tisza táján is megvalósuljon.

Az olvasó olykor nem hisz a szemének: ilyen élet is lehetséges? És szomorúan fordul vissza a magyar világba: hol vagyunk még mi ettől? S ez a szemnyitás, magunkraébredés a könyv legnagyobb érdeme. Nem a szokásos frázis, ha azt mondjuk: minden magyar embernek el kellene olvasnia: nagyon sokat tanulhatunk északi testvéreinktől.

(Csorba Győző.)

Kolozsvári Grandpierre Emil: *Dr. Csibráky szerelmei.* (Franklin-Társ.)

Kivételes vonzóerőnek kell lennie ebben a könyvben, másként nem lehet megmagyarázni sikerét, melyből a második kiadás is létrejött. K. G. az újabb magyar irodalomban a latin irodalmakkal rokonszellemeű irányt jelentette, sokáig teljesen egyedül. Időközben hozzánevelődött a közönség is, mégpedig a modern francia regények fordításai útján. Ez új iránynak szól a panasz, hogy íróink túlságosan sokat foglalkoznak az írói magatartás és öntudat mozzanataival és elhanyagolják az élet közvetlen, pozitív ábrázolását. Ez a vonás is a latin népek: franciák, olaszok, spanyolok irodalmára jellemző, ahol minden klasszikus kifejezés, minden írói magatartás évezredek megtörhetetlen vonalára támaszkodik, ahol az ú. n. spontán irodalom egyáltalán nem általános jelenség. Az irodalom nemcsak a